

Namn att minnas

Anders Thunborg

En gammal kalenderbitare kan knappast låta bli att – om än i smyg – fälla en tår, när han erfar att de sakkunniga för att utreda frågor rörande rekrytering, utbildning och tjänstgöringsförhållanden inom utrikesdepartementet, vilka i juli framlade sitt betänkande, förordad bibehållandet av titeln *kabinettssekreterare*.

Det är inte vilka sakkunniga som helst. I spetsen för dem står Arne Geijer, utrikesutskottets ordförande och tidigare LO-chef, en av Sveriges verkligt tunga politiker. Det osynliga mottot för utredningens direktiv har varit "jämlighet". De har bl.a. haft till uppgift att i möjligaste mån avskaffa det lilla som ännu återstår av kategoriklyvning inom UD och inte minst skall nomenklaturen vara likformig med den övriga statsförvaltningens. Till följd av det internationella språkbruket har det visat sig svårt att avskaffa titeln ambassadör, men någonting så välskt som utrikesråd skall ej längre få finnas och av departementssekreterare och departementsråd skall det myllra i UD liksom i Kungl Maj:ts – förlåt regeringens! – kansli i övrigt.

Men inför den onekligen odemokratiska titeln kabinettssekreterare, näst den sedan länge avskaffade benämningen geheimeråd väl den bisarraste och minst folkhemska man kan tänka sig, har man i likhet med Tinnerholm stillat sitt blodiga svärd. Varför? För inte kabinettssekreterare tanken till kabinettspolitik? Var ej kabinettspolitiken den avskryvda politik, som bakom lyckta dörrar och folkets rygg fördes av ränksmidande furstar med tillhjälp just av kabinettssekreterare? Var det inte den politik vars sista världsberömda företrädare var Talleyrand, Metternich och Castlereagh, och som dessvärre hade efterföljare ännu in i vårt sekel. Vad har, hade man så när frågat, Arne Geijer på en sådan galeja att göra?

Därtill kommer att befattningen inrättades av ingen annan än vår siste upplyste despot, nämligen Gustaf III, och just när han regerade med stöd av den ökända förenings- och säkerhetsakten, närmare bestämt 1791. Å andra sidan kanske man just därur kan sluta sig till varför en regim, som inte visat minsta hänsyn inför vare sig över- eller underståthållare, vare sig häradsövdingar eller

borgmästare hejdar sig inför just kabinettssekreteraren. Utrikesförvaltningen är nämligen en unik företeelse inom svensk statsrätt så till vida som den på en gång är ett ministerium och ett centralt ämbetsverk. Därav följer att utrikesministerns närmaste man, kabinettssekreteraren, i sin person förenar de båda befattningar, som i alla andra departement är åtskilda, det vill säga statssekreterarens och expeditionschefens. Vem vågar röra vid en sådan man?

Till äventyrs kan det också spela in att titeln burits av en sådan rad framstående personer att den redan därigenom fått ett slags okränkbarhet. Det räcker med att göra en återblick i vår tid. Günther: klok och lat. Boheman: klok och energisk. Westman: klok och elak. Hammarskjöld: klok och kanoniserad. Lundberg: klok och dynamisk. Belfrage: klok och konciliant. Jödahl: klok och konformistisk. Åström...

Åström! Är då Åström icke klok? Är då Åström icke konformistisk? Naturligtvis – det är bara det att orden verkar otillräckliga i sammanhanget. Åström är mer än klok, mer än begåvad, han är briljant. Åström är mer än konformistisk, mer än lojal, han är rättänkande. Förr i världen fanns det ett uttryck som hette konungsligare än konungen. Nu när vi i allt utom pro forma avskaffat monarkien och ersatt den som nationell symbol med neutraliteten, kanske man skulle kunna säga att Åström är neutralare än neutrum.

En sådan kabinettssekreterare skulle man alltid ha. Men även Åström vill röra på sig och efter OECD i Paris blir småningom London och Paris – poster mera passande för på vad som i UD-jargongen vanvördigt kallas en kappsäck – lediga. Det är ena sidan av saken. Den andra är att utrikesminister Sven Andersson, som bakom sin föräddiska uppsyn av hemvävd hygglighet döljer ett betydande mått envishet, eller viljestyrka, vill ha sin gamle statssekreterare Anders Thunborg som kabinettssekreterare. Han har redan tillsett att Thunborg, som är försvarsutredningens ordförande, lämnat statssekreterartjänsten i försvarsdepartementet för att under resten av sin tid stå till utrikesministerns förfogande. Så snart Åström flyttat utomlands är det meningen att Thunborg

fall efterträda honom.

Anders Thunborg är två alnar och en tvärhand hög. Det är hans problem, säger somliga av hansänner. Men utan att gå tillbaka till Napoleon, som var föga mer än en och en halv meter i rumplästen, och alla de dockliknande diktatorer som (tänk bara på Dollfuss!) trippat i hans spår, säger man nog påstå att Anders Thunborg skulle blivit statssekreterare, eller motsvarande, oavsett åldern.

Thunborg – det låter bekant på något sätt, men det är det inte. Anders Thunborg är veterligen varken släkt till framlidne Folke eller framlidne Friid och alltså inte något fall av nepotism. Han är född 1934 i Stockholm, son till en kommunalarbetsman och en skolvaktmästare, och hela hans karriär har ägt rum inom partiet och dess dotterföretag inom statsförvaltningen. Hans börd kunde med andra ord inte vara mera fläckfri, hans bakgrund inte mer oklanderlig, det fanns inte en tillstymmelse till borgerlighet hos honom under hans uppväxttid. Sina sporrar tjänade han dels som speedwayförare dels som studentpolitiker. Det senare var under ATP-striden, då han vältaligt kämpade för den segrande linjen – en ovärderlig merit för en blivande försvarsexpert även om han skulle råka ha nedrustning på sitt program.

Hjalmar Mehr tog Thunborg under sina vingskugga, och medan han fullgjorde olika utredningsuppdrag åt Mehr tog han en examen i statsvetenskap, nationalekonomi och statistik. Vid en-

dast 24 års ålder blev han sekreterare i Stockholms arbetarkommun och har alltsedan dess förblivit i fadershuset, vilket som bekant har många boningar. År 1961 blev han internationell sekreterare hos socialdemokratiska partistyrelsen och fick som sådan mycket värdefulla förbindelser såväl inom europeiska broderpartier som utomeuropeiska "frihetsrörelser". Sex år senare blev han som informationssekreterare ansvarig för partiets upplysning och propaganda och tillskrivs åtminstone en del av förtjänsten för partiets stora framgång vid 1968 års val.

Redan påföljande år ansågs han mogen att efterträda hr Olhede som statssekreterare i försvarsdepartementet och gjorde sig där genom sitt säkra omdöme, sin arbetsförmåga och sin lugna auktoritet lika omtyckt av sin chef, Sven Andersson, som av generalerna. "Generalernas älskling – generalernas fånge" skulle helt säkert hans kritiker säga, om han hade några. Men inte ens undertecknad, som i det fallet har mycket fin hörsel, har lyckats uppsnappa något verkligt ofördelaktigt om Anders Thunborg. Arne Lundberg avhånades såsom den förste "civile" kabinetssekreteraren. Snart fick han namn om sig att vara en av UD:s icke blott dugligaste utan också populäraste kabinetssekreterare. Även om Anders Thunborg kanske inte är av samma storleksordning tror vi honom om att kunna uppfylla tomrummet efter Arne Lundberg.

GU